

Η πίστη στο Θεό και η συμμετοχή στη θεία λατρεία, προπαντός στην ευχαριστιακή σύναξη, αποτελούν για κάθε ζωντανό μέλος της Εκκλησίας δυο πραγματικότητες αεχώριστες. Ο αληθινός χριστιανός δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τη θεία Λειτουργία. Τα υπερώα του Μυστικού Δείπνου και της Πεντηκοστής, που συνέχειά τους είναι οι ιεροί ναοί, αποτελούν κατεξοχήν τους τόπους της παρουσίας του Θεού και την διανομή των θείων χαρισμάτων. Η «ομοθυμαδόν επί το αυτό» προσκαρτέρηση των πιστών εκφράζει την ενότητα του εκκλησιαστικού σώματος, που εδώ και τώρα προγεύεται τα αγαθά της βασιλείας του Θεού. Αυτή την αλήθεια απηχούν και οι άγιοι Πατέρες της Πενθέκτης Συνόδου (691), όταν παραγγέλλουν ν' αποκόπτεται από το σώμα της Εκκλησίας εκείνος που, χωρίς σοβαρό λόγο, δεν εκκλησιάζεται για τρεις συνεχείς Κυριακές.

Ο τακτικός εκκλησιασμός δεν αποτελεί για τον πιστό μian απλή συνήθεια, ένα τυπικό θρησκευτικό καθήκον, μια κοινωνική υποχρέωση ή έστω μια ψυχολογική διέξοδο από τον ασφυκτικό κλοιό της καθημερινότητας. Αντίθετα, με την προσέλευσή του στο ναό εκφράζει μian υπαρξιακή του ανάγκη. Την ανάγκη να ζήσει αληθινά, αυθεντικά. Να συναντήσει την Πηγή της ζωής του, το Δημιουργό του, και να ενωθεί μαζί Του. Να εκφράσει την αγάπη και την ευλάβειά του στην Παναγία μας και στους Αγίους, του φίλους του Θεού. Να νιώσει δίπλα του τους πνευματικούς του αδελφούς.

Το σώμα και το αίμα του Χριστού, που μεταλαβαίνει στη θεία Λειτουργία, του χαρίζουν αυτή την πληρότητα, τον κάνουν να αισθάνεται «συμπολίτης των αγίων και οικείος του Θεού». Έτσι, αναχωρεί από το ναό με τη δύναμη ν' αντιμετωπίσει σύμφωνα με το θείο θέλημα και με την προοπτική της αιώνιας ζωής τη φθαρτότητα του καθημερινού του βίου.

Στις μέρες μας, που το ψεύτικο και απατηλό περισσεύει και που οι ανθρώπινες ελπίδες από παντού διαψεύδονται, το ενδιαφέρον για την ορθόδοξη λατρεία συνεχώς αυξάνεται, καθώς πολλοί ανακαλύπτουν σ' αυτήν το νόημα της ζωής. Ωστόσο, είναι αλήθεια, οι περισσότεροι αδελφοί μας απουσιάζουν από τις εκκλησίες μας...

Διαβάζοντας κανείς τους λόγους του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου του μεγάλου ιεράρχου, χαίρεται τη ζωντάνια τους, θαυμάζει την επικαιρότητά τους και διαπιστώνει πως ο άνθρωπος στο βάθος του παραμένει απaráλλακτος όλες τις εποχές.

Ας ευχηθούμε, το σπίτι του Θεού, ο ιερός ναός, να γίνει και δικό μας σπίτι, η θεία

Λειτουργία να καταστεί το κέντρο της υπάρξεώς μας και η τράπεζα της Ευχαριστίας ν' αποβεί για τον καθένα μας «ψυχοτρόφος και ζωοποιός» Λιμάνια πνευματικά οι ναοί

Με λιμάνια μέσα στο πέλαγος μοιάζουν οι ναοί, που ο Θεός εγκατέστησε στις πόλεις πνευματικά λιμάνια, όπου βρίσκουμε απεριγραπτη ψυχική ηρεμία όσοι σ' αυτά καταφεύγουμε, ζαλισμένοι από την κοσμική τύρβη. Κι όπως ακριβώς ένα απάνεμο κι ακύμαντο λιμάνι προσφέρει ασφάλεια στα αραγμένα πλοία, έτσι και ο ναός σώζει από την τρικυμία των βιοτικών μεριμνών όσους σ' αυτόν προστρέχουν και αξιώνει τους πιστούς να στέκονται με σιγουριά και ν' ακούνε το λόγο του Θεού με γαλήνη πολλή.

Ο ναός είναι θεμέλιο της αρετής και σχολείο της πνευματικής ζωής. Πάτησε στα πρόθυρά του μόνο, οποιαδήποτε ώρα, κι αμέσως θα ξεχάσεις τις καθημερινές φροντίδες. Πέρασε μέσα, και μια αύρα πνευματική θα περικυκλώσει την ψυχή σου. Αυτή η ησυχία προξενεί δέος και διδάσκει τη χριστιανική ζωή, ανορθώνει το φρόνημα και δεν σε αφήνει να θυμάσαι τα παρόντα, σε μεταφέρει από τη γη στον ουρανό. Κι αν τόσο μεγάλο είναι το κέρδος όταν δεν γίνεται λατρευτική σύναξη, σκέψου, όταν τελείται η Λειτουργία και οι προφήτες διδάσκουν, οι απόστολοι κηρύσσουν το Ευαγγέλιο, ο Χριστός βρίσκεται ανάμεσα στους πιστούς, ο Θεός Πατέρας δέχεται την τελούμενη θυσία, το Άγιο Πνεύμα χορηγεί τη δική Του αγαλλίαση, τότε λοιπόν, με πόση ωφέλεια πλημμυρισμένοι δεν φεύγουν από το ναό οι εκκλησιαζόμενοι;

Στην εκκλησία συντηρείται η χαρά όσων χαίρονται, στην εκκλησία βρίσκεται η ευθυμία των πικραμένων, η ευφροσύνη των λυπημένων, η αναψυχή των βασανισμένων, η ανάπαυση των κουρασμένων. Γιατί ο Χριστός λέει: «Ελάτε σ' εμένα όλοι όσοι είστε κουρασμένοι και φορτωμένοι με προβλήματα, κι εγώ θα σας αναπαύσω» (Ματθ. 11:28). Τι πιο ποθητό απ' αυτή τη φωνή; Τι πιο γλυκό από τούτη την πρόσκληση; Σε συμπόσιο σε καλεί ο Κύριος, όταν σε προσκαλεί στην εκκλησία σε ανάπαυση από τους κόπους σε παρακινεί σε ανακούφιση από τις οδύνες σε μεταφέρει. Γιατί σε ξαλαφρώνει από το βάρος των αμαρτημάτων. Με την πνευματική απόλαυση θεραπεύει τη στενοχώρια και με τη χαρά τη λύπη.

Γιατί δεν εκκλησιάζεσαι;

Παρ' όλα αυτά, λίγοι είναι εκείνοι που έρχονται στην εκκλησία. Τι θλιβερό! Στους χορούς και στις διασκεδάσεις τρέχουμε πρόθυμα. Τις ανοησίες των τραγουδιστών τις ακούμε με ευχαρίστηση. Τις αισχρολογίες των ηθοποιών τις απολαμβάνουμε για ώρες, δίχως να βαριόμαστε. Και μόνο όταν μιλάει ο Θεός, χασμουριόμαστε, ξυνόμαστε και ζαλιζόμαστε. Μα και στα ιπποδρόμια, μολονότι δεν υπάρχει στέγη για να προστατεύει τους θεατές από τη βροχή, τρέχουν οι περισσότεροι σαν μανιακοί, ακόμα κι όταν βρέχει ραγδαία, ακόμα κι όταν ο άνεμος σηκώνει τα πάντα. Δεν λογαριάζουν ούτε την κακοκαιρία ούτε το κρύο ούτε την απόσταση. Τίποτα δεν τους κρατάει στα σπίτια τους. Όταν, όμως, πρόκειται να πάνε στην εκκλησία, τότε και το ψιλόβροχο τους γίνεται εμπόδιο. Κι αν τους ρωτήσεις, ποιος είναι ο Αμώς ή ο Οβδιού, πόσοι είναι οι προφήτες ή οι απόστολοι, δεν μπορούν ν' ανοίξουν το στόμα τους. Για τ' άλογα, όμως, τους τραγουδιστές και τους ηθοποιούς μπορούν σε πληροφορήσουν με κάθε λεπτομέρεια. Είναι κατάσταση αυτή;

Γιορτάζουμε μνήμες αγίων, και σχεδόν κανένας δεν παρουσιάζεται στο ναό. Φαίνεται πως η απόσταση παρασύρει τους χριστιανούς στην αμέλεια ή μάλλον όχι η απόσταση, αλλά η αμέλεια μόνο τους εμποδίζει. Γιατί, όπως τίποτα δεν μπορεί να εμποδίσει αυτόν που έχει αγαθή προαίρεση και ζήλο να κάνει κάτι, έτσι και τον αμελή, τον ράθυμο και αναβλητικό όλα μπορούν να τον εμποδίσουν.

Οι μάρτυρες έχυσαν το αίμα τους για την Αλήθεια, κι εσύ λογαριάζεις μια τόσο μικρή απόσταση; Εκείνοι θυσίασαν τη ζωή τους για το Χριστό, κι εσύ δεν θέλεις ούτε λίγο να κοπιώσεις; Ο Κύριος πέθανε για χάρη σου, κι εσύ Τον περιφρονείς; Γιορτάζουμε μνήμες αγίων, κι εσύ βαριέσαι να έρθεις στο ναό, προτιμώντας να κάθεται στο σπίτι σου; Και όμως, πρέπει να έρθεις, για να δεις το διάβολο να νικιέται, τον άγιο να νικάει, το Θεό να δοξάζεται και την Εκκλησία να θριαμβεύει.

«Μα είμαι αμαρτωλός», λες, «και δεν τολμώ ν' αντικρύσω τον άγιο». Ακριβώς επειδή είσαι αμαρτωλός, έλα εδώ, για να γίνεις δίκαιος. Ή μήπως δεν γνωρίζεις, ότι και αυτοί που στέκονται μπροστά στο ιερό θυσιαστήριο, έχουν διαπράξει αμαρτίες; Γι' αυτό οικονόμησε ο Θεός να υποφέρουν και οι ιερείς από κάποια πάθη, ώστε να κατανοούν την ανθρώπινη αδυναμία και να συγχωρούν τους άλλους.

«Αφού, όμως, δεν τήρησα όσα άκουσα στην εκκλησία», θα μου πει κάποιος, «πως μπορώ να έρθω πάλι;». Έλα να ξανακούσεις τον θείο λόγο. Και προσπάθησε τώρα να τον εφαρμόσεις. Αν βάλεις φάρμακο πάνω στο τραύμα σου και δεν το επουλώσει την ίδια μέρα, δεν θα ξαναβάλεις και την επόμενη; Αν ο ξυλοκόπος, που θέλει να κόψει μια βελανιδιά, δεν κατορθώσει να τη ρίξει με την πρώτη τσεκουριά, δεν τη χτυπάει και δεύτερη και πέμπτη και δέκατη φορά; Κάνε κι εσύ το ίδιο.

Αλλά, θα μου πεις, σ' εμποδίζουν να εκκλησιαστείς η φτώχεια και η ανάγκη να εργαστείς. Όμως δεν είναι εύλογη και τούτη η πρόφαση. Εφτά μέρες έχει η εβδομάδα. Αυτές τις εφτά μέρες τις μοιράστηκε ο Θεός μαζί μας. Και σ' εμάς έδωσε έξι, ενώ για τον εαυτό Του άφησε μία. Αυτή τη μοναδική μέρα, λοιπόν, δεν δέχεσαι να σταματήσεις τις εργασίες;

Και γιατί λέω για ολόκληρη μέρα; Εκείνο που έκανε στην περίπτωση της ελεημοσύνης η χήρα του Ευαγγελίου, το ίδιο κάνει κι εσύ στη διάρκεια αυτής της μιας μέρας. Έδωσε εκείνη δυο λεπτά και πήρε πολλή χάρη από το Θεό. Δάνεισε κι εσύ δυο ώρες στο Θεό, πηγαίνοντας στην εκκλησία, και θα φέρεις στο σπίτι σου κέρδη αμέτρητων ημερών. Αν όμως δεν δέχεσαι να κάνεις κάτι τέτοιο, σκέψου μήπως μ' αυτή σου τη στάση χάσεις κόπους πολλών ετών. Γιατί ο Θεός, όταν περιφρονείται, γνωρίζει να σκορπίζει τα χρήματα που συγκεντρώνεις με την εργασία της Κυριακής.

Μα κι αν ακόμα έβρισκες ολόκληρο θησαυροφυλάκιο γεμάτο από χρυσάφι και εξ αιτίας του απουσίαζες από το ναό, θα ήταν πολύ μεγαλύτερη η ζημιά σου και τόσο μεγαλύτερη, όσο ανώτερα είναι τα πνευματικά από τα υλικά. Γιατί τα υλικά πράγματα, κι αν ακόμα είναι πολλά και τρέχουν άφθονα από παντού, δεν τα παίρνουμε στην άλλη ζωή, δεν μεταφέρονται μαζί μας στον ουρανό, δεν παρουσιάζονται στο φοβερό εκείνο βήμα του Κυρίου. Αλλά πολλές φορές, και πριν ακόμα πεθάνουμε, μας εγκαταλείπουν. Αντίθετα, ο πνευματικός θησαυρός που αποκτούμε στην εκκλησία, είναι κτήμα αναφαίρετο και μας ακολουθεί παντού.

«Ναι, αλλά μπορώ», λέει κάποιος άλλος, «να προσευχηθώ και στο σπίτι μου». Απατάς τον εαυτό σου, άνθρωπε. Βεβαίως, είναι δυνατόν να προσευχηθείς και στο σπίτι σου. Είναι αδύνατον όμως να προσευχηθείς έτσι, όπως προσεύχεσαι στην εκκλησία, όπου υπάρχει το πλήθος των πατέρων και όπου ομόφωνη κραυγή ικεσίας αναπέμπεται στο Θεό. Δεν σε ακούει τόσο πολύ ο Κύριος όταν Τον παρακαλείς μόνος σου, όσο όταν Τον παρακαλείς ενωμένος με τους αδελφούς σου. Γιατί στην εκκλησία υπάρχουν περισσότερες πνευματικές προϋποθέσεις απ' όσες στο σπίτι. Υπάρχουν η ομόνοια, η συμφωνία των πιστών, ο σύνδεσμος της αγάπης, οι ευχές των ιερέων. Γι' αυτό, άλλωστε, οι ιερείς προϊστάμενοι των ακολουθιών για να ενισχύονται με τις δυνατότερες ευχές τους οι ασθενέστερες ευχές του λαού, κι έτσι όλες μαζί ν' ανεβαίνουν στον ουρανό.

Όταν προσευχόμαστε ο καθένας χωριστά, είμαστε ανίσχυροι όταν όμως συγκεντρωνόμαστε όλοι μαζί, τότε γινόμαστε πιο δυνατοί και ελκύουμε σε μεγαλύτερο βαθμό την ευσπλαχνία του Θεού. Κάποτε ο απόστολος Πέτρος βρισκόταν αλυσοδεμένος

στη φυλακή. Έγινε όμως θερμή προσευχή από τους συναγμένους πιστούς, κι αμέσως ελευθερώθηκε. Τι θα μπορούσε, επομένως, να είναι πιο δυνατό από την κοινή προσευχή, που ωφέλησε κι αυτούς ακόμα τους στύλους της Εκκλησίας;

Η προσέλευσή μας στον Ιερό Ναό

Σας παρακαλώ, λοιπόν, και σας ικετεύω, ας προτιμάτε από οποιαδήποτε άλλη ασχολία και φροντίδα τον εκκλησιασμό. Ας τρέχουμε πρόθυμα, όπου κι αν βρισκόμαστε, στην εκκλησία.

Προσέξτε, όμως, κανείς να μην μπει στον ιερό αυτό χώρο, έχοντας βιοτικές φροντίδες ή περισπασμούς ή φόβους. Αλλά αφού τ' αφήσουμε όλα τούτα έξω, στις πύλες του ναού, τότε ας περάσουμε μέσα. Γιατί ερχόμαστε στα ανάκτορα των ουρανών, πατάμε σε τόπους που αστράφτουν.

Ας διώξουμε από την ψυχή μας πρώτα-πρώτα τη μνησικακία, για να μην κατακριθούμε, όταν παρουσιαστούμε μπροστά στο Θεό και προσευχηθούμε λέγοντας: «Πάτερ ημών..., άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφήμεν τοις οφειλέταις ημών». Διαφορετικά, πώς θέλεις να φανεί ο Δεσπότης Χριστός γλυκός και πράος απέναντί σου, αφού εσύ γίνεσαι στον συνάνθρωπό σου σκληρός και δεν τον συγχωρείς; Πώς θα μπορέσεις να υψώσεις τα χέρια σου στον ουρανό; Πώς θα κινήσεις τη γλώσσα σου σε λόγια προσευχής; Πώς θα ζητήσεις συγγνώμη; Ακόμα κι αν θέλει ο Θεός να συγχωρήσει τις αμαρτίες σου, δεν Τον αφήνεις εσύ, επειδή δεν συγχωρείς τον πλησίον σου.

Η αμφίεσή μας

Μα και η ενδυμασία μας στο ναό να είναι καλή από κάθε πλευρά. Να είναι κόσμια και όχι εξεζητημένη. Γιατί το κόσμιο είναι σεμνό, ενώ το εξεζητημένο είναι άσεμνο.

Αυτό ακριβώς μας παραγγέλλει και ο απόστολος Παύλος, όταν λέει: «Θέλω να προσεύχονται οι άνδρες σε κάθε τόπο, σηκώνοντας προς τον ουρανό χέρια όσια, χωρίς οργή και δισταγμό ολιγοπιστίας. Επίσης και οι γυναίκες να προσεύχονται με αμφίεση σεμνή, στολίζοντας τον εαυτό τους με σεμνότητα και σωφροσύνη, όχι με περίτεχνες κομμώσεις και χρυσά κοσμήματα ή μαργαριτάρια ή ενδύματα πολυτελή, αλλά με ό,τι ταιριάζει στις γυναίκες που λένε ότι σέβονται το Θεό, δηλαδή με καλά έργα» (Α΄ Τιμ. 2:8-10). Αν, λοιπόν, απαγορεύει στις γυναίκες εκείνα που είναι απόδειξη πλούτου, πολύ περισσότερο απαγορεύει όσα κινούν την περιέργεια, όπως τα φτιασίδια, το βάψιμο των ματιών, το κουνιστό βάδισμα, τα παράξενα ρούχα και τα παρόμοια.

Τι λες, γυναίκα; Έρχεσαι στο ναό να προσευχηθείς, και στολίζεσαι με χρυσαφικά και χτενίζεσαι επιτηδευμένα; Μήπως ήρθες για να χορέψεις; Μήπως για να λάβεις μέρος σε γαμήλια γιορτή; Εκεί έχουν θέση τα χρυσαφικά και οι πολυτέλειες εδώ δεν χρειάζεται τίποτα απ' αυτά. Ήρθες να παρακαλέσεις το Θεό για τις αμαρτίες σου. Τι στολίζεις, λοιπόν, τον εαυτό σου; Αυτή η εμφάνιση δεν είναι γυναίκας που ικετεύει. Πώς μπορείς να στενάξεις, πώς μπορείς να δακρύσεις, πώς μπορείς να προσευχηθείς με θερμή, έχοντας τέτοια αμφίεση; Θέλεις να φαίνεσαι ευπρεπής; Φόρεσε το Χριστό και όχι το χρυσό. Ντύσου την ελεημοσύνη, τη φιλανθρωπία, τη σωφροσύνη, την ταπεινοφροσύνη. Αυτά αξίζουν περισσότερο απ' όλο το χρυσάφι. Αυτά και την ωραία την κάνουν ωραιότερη και την άσχημη την ομορφαίνουν. Να ξέρεις, γυναίκα, πως, όταν στολιστείς πολύ, γίνεσαι πιο αισχρή κι από τη γυμνή, γιατί έχεις αποβάλει πια την κοσμιότητα.

Προσοχή και προσευχή

Αλλά και η διαγωγή μας, όσο βρισκόμαστε μέσα στο ναό, ας είναι η πρέπουσα, όπως αρμόζει σε άνθρωπο που βρίσκεται μπροστά στο Θεό. Να μην ασχολούμαστε με άσκοπες συζητήσεις, μα να στεκόμαστε με φόβο και τρόμο, με προσοχή και προθυμία, με το βλέμμα στραμμένο στη γη και την ψυχή υψωμένη στον ουρανό.

Γιατί έρχονται πολλοί στην εκκλησία, επαναλαμβάνουν μηχανικά ψαλμούς και ευχές, και φεύγουν, δίχως να ξέρουν τι είπαν. Τα χείλη κινούνται, αλλά τ' αυτιά δεν ακούνε. Εσύ δεν ακούς την προσευχή σου, και θέλεις να σε εισακούσει ο Θεός; Γονάτισα, λες, αλλά ο νους σου πετούσε μακριά. Το σώμα σου ήταν μέσα στην εκκλησία και η ψυχή σου έξω. Το στόμα έλεγε την προσευχή και ο νους μετρούσε τόκους, συμβόλαια, συναλλαγές, χωράφια,

κτήματα, συναναστροφές με φίλους. Κι' όλα αυτά συμβαίνουν, γιατί ο διάβολος είναι πονηρός. Ξέρει πως την ώρα της προσευχής κερδίζουμε πολλά, γι' αυτό τότε επιτίθεται με μεγαλύτερη σφοδρότητα. Άλλες φορές είμαστε ξαπλωμένοι στο κρεβάτι, και τίποτα δεν σκεφτόμαστε. Ήρθαμε όμως στην εκκλησία να προσευχηθούμε, και ο διάβολος μας έβαλε ένα σωρό λογισμούς, ώστε καθόλου να μην ωφεληθούμε.

Αν, αλήθεια, ο Θεός σου ζητήσει λόγο για την αδιαφορία ή και την ασέβεια που δείχνεις στις λατρευτικές συνάξεις, τι θα κάνεις; Να, την ώρα που Αυτός σου μιλάει, εσύ, αντί να προσεύχεσαι, έχεις πιάσει κουβέντα με τον διπλανό σου για πράγματα ανώφελα. Και όλα τ' άλλα αμαρτήματά μας αν παραβλέψει ο Θεός, τούτο φτάνει για να στερηθούμε τη σωτηρία. Μην το θεωρείς μικρό παράπτωμα. Για να καταλάβεις, τη βαρύτητά του, σκέψου τι γίνεται στην ανάλογη περίπτωση των ανθρώπων. Ας υποθέσουμε ότι συζητάς μ' ένα επίσημο πρόσωπο ή μ' έναν εγκάρδιο φίλο σου. Και ενώ εκείνος σου μιλάει, εσύ γυρίζεις αδιάφορα το κεφάλι σου και αρχίζεις να κουβεντιάζεις με κάποιον άλλο. Δεν θα προσβληθεί ο συνομιλητής σου απ' αυτή την απρέπειά σου; Δεν θα θυμώσει; Δεν θα σου ζητήσει το λόγο;

Αλίμονο! Βρίσκεσαι στη θεία Λειτουργία, κι ενώ το βασιλικό τραπέζι είναι ετοιμασμένο, ενώ ο Αμνός του Θεού θυσιάζεται για χάρη σου, ενώ ο ιερέας αγωνίζεται για τη σωτηρία σου, εσύ αδιαφορείς. Την ώρα που τα εξαπτέρυγα Σεραφείμ σκεπάζουν τα πρόσωπά τους από δέος και όλες οι ουράνιες δυνάμεις μαζί με τον ιερέα παρακαλούν το Θεό για σένα, τη στιγμή που κατεβαίνει από τον ουρανό η φωτιά του Αγίου Πνεύματος και το αίμα του Χριστού χύνεται από την άχραντη πλευρά Του μέσα στο άγιο Ποτήριο, τη στιγμή αυτή η συνείδησή σου, άραγε, δεν σε ελέγχει για την απροσεξία σου; Σκέψου, άνθρωπε μου, μπροστά σε Ποιον στέκεσαι την ώρα της φρικτής μυσταγωγίας και μαζί με ποιους – με τα Χερουβείμ, με τα Σεραφείμ, με όλες τις ουράνιες δυνάμεις. Αναλόγισου μαζί με ποιους ψάλλεις και προσεύχεσαι. Είναι αρκετό για να συνέλθεις, όταν θυμηθείς ότι, ενώ έχεις υλικό σώμα, αξιώνεσαι να υμνείς τον Κύριο της κτίσεως μαζί με τους ασώματους αγγέλους.

Μη συμμετέχεις, λοιπόν, στην ιερή εκείνη υμνωδία με αδιαφορία. Μην έχεις στο νου σου βιοτικές σκέψεις. Διώξε κάθε γήινο λογισμό και ανέβα νοερά στον ουρανό, κοντά στο θρόνο του Θεού. Πέταξε εκεί μαζί με τα Σεραφείμ, φτερούγισε μαζί τους, ψάλε τον τρισάγιο ύμνο στην Παναγία Τριάδα.

Η Θεία Κοινωνία

Και σαν έρθει η στιγμή της θείας Κοινωνίας και πρόκειται να πλησιάσεις την αγία Τράπεζα, πίστευε ακλόνητα πως εκεί είναι παρών ο Χριστός, ο Βασιλιάς των όλων. Όταν δεις τον ιερέα να σου προσφέρει το σώμα και το αίμα του Κυρίου, μη νομίσεις ότι ο ιερέας το κάνει αυτό, αλλά πίστευε ότι το χέρι που απλώνεται είναι του Χριστού. Αυτός που λάμπρυνε με την παρουσία Του την τράπεζα του Μυστικού Δείπνου, Αυτός και τώρα διακοσμεί την Τράπεζα της θείας Λειτουργίας. Παραβρίσκεται πραγματικά και εξετάζει του καθενός την προαίρεση και παρατηρεί ποιος πλησιάζει με ευλάβεια ταιριαστή στο άγιο Μυστήριο, ποιος με πονηρή συνείδηση, με σκέψεις βρωμερές και ακάθαρτες, με πράξεις μολυσμένες. Αναλογίσου, λοιπόν, κι εσύ ποιο ελάττωμά σου διόρθωσες, ποιαν αρετή κατόρθωσες, ποιαν αμαρτία έσβησες με την εξομολόγηση, σε τι έγινες καλύτερος. Αν η συνείδησή σου σε πληροφορεί ότι φρόντισες αρκετά για την επούλωση των ψυχικών σου τραυμάτων, αν έκανες κάτι περισσότερο από τη νηστεία, κοινωνήσες με φόβο Θεού. Αλλιώς, μείνε μακριά από τα άχραντα Μυστήρια. Και όταν καθαριστείς απ' όλες τις αμαρτίες σου, τότε να πλησιάσεις.

Να προσέρχεστε, λοιπόν, στη θεία Κοινωνία με φόβο και τρόμο, με συνείδηση καθαρή, με νηστεία και προσευχή. Χωρίς να θορυβείτε, χωρίς να ποδοπατάτε και να σπρώχνετε τους διπλανούς σας. Γιατί αυτό αποτελεί τη μεγαλύτερη τρέλα και τη χειρότερη περιφρόνηση των θείων Μυστηρίων.

Πες μου, άνθρωπε, γιατί κάνεις θόρυβο; Γιατί βιάζεσαι; Σε πιέζει τάχα η ανάγκη να κάνεις τις δουλειές σου; Και σου περνάει άραγε, την ώρα που πας να κοινωνήσεις, η σκέψη ότι έχεις δουλειές; Έχεις μήπως την αίσθηση ότι είσαι πάνω στη γη; Νομίζεις ότι βρίσκεσαι μαζί με ανθρώπους και όχι με τους χορούς των αγγέλων; Μα κάτι τέτοιο είναι δείγμα πέτρινης καρδιάς....

Κάθε πότε να κοινωνούμε;

Υπάρχει κι ένα άλλο θέμα: Πολλοί κοινωνούν μια φορά το χρόνο, άλλοι δύο φορές, άλλοι περισσότερες. Ποιους απ' αυτούς θα επιδοκιμάσουμε; Όσους μια φορά, όσους πολλές ή όσους λίγες φορές μεταλαβαίνουν; Ούτε τους μία ούτε τις πολλές ούτε τους λίγες, μα

εκείνους που πλησιάζουν στο άγιο Ποτήριο με καρδιά αγνή, με βίο ανεπίληπτο. Αυτοί ας κοινωνούν πάντα. Οι άλλοι, οι αμετανόητοι αμαρτωλοί, ας μένουν μακριά από τα άχραντα Μυστήρια, γιατί αλλιώς κρίμα και καταδίκη, ετοιμάζουν για τον εαυτό τους. Ο άγιος απόστολος λέει: «Όποιος τρώει τον άρτο και πίνει το ποτήριο του Κυρίου με τρόπο ανάξιο, γίνεται ένοχος αμαρτήματος απέναντι στο σώμα και στο αίμα του Κυρίου, προκαλώντας την καταδίκη του» (Α' Κορ. 11:27, 29). Θα τιμωρηθεί, δηλαδή, τόσο αυστηρά, όσο και οι σταυρωτές του Χριστού, αφού κι εκείνοι έγιναν ένοχοι αμαρτήματος απέναντι στο σώμα Του.

Πολλοί από τους πιστούς έχουν φτάσει σε τέτοιο σημείο περιφρονήσεως των αγίων Μυστηρίων, ώστε, ενώ είναι γεμάτοι από αμέτρητες κακίες και δεν διορθώνουν καθόλου τον εαυτό τους, κοινωνούν στις γιορτές απροετοίμαστοι. Μη γνωρίζοντας ότι προϋπόθεση της θείας Κοινωνίας δεν είναι η γιορτή, αλλά, καθώς είπαμε, η καθαρή συνείδηση. Και όπως αυτός που δεν αισθάνεται κανένα κακό στη συνείδησή του, πρέπει καθημερινά να προσέρχεται στη θεία Κοινωνία, έτσι κι αυτός που είναι φορτωμένος αμαρτήματα και δεν μετανοεί, πρέπει να μην κοινωνεί ούτε στη γιορτή. Γι' αυτό και πάλι σας παρακαλώ όλους να μην πλησιάζετε στα θεία Μυστήρια έτσι απροετοίμαστοι κι επειδή το απαιτεί η γιορτή, αλλά, αν κάποτε αποφασίσετε να λάβετε μέρος στη θεία Λειτουργία και να κοινωνήσετε, να καθαρίζετε καλά τον εαυτό σας, από πολλές μέρες πριν, με τη μετάνοια, την προσευχή, την ελεημοσύνη, τη φροντίδα για τα πνευματικά πράγματα.

Παραμονή ως την απόλυση

Ήρθες, λοιπόν, στην εκκλησία και αξιώθηκες να συναντήσεις το Χριστό; Μη φύγεις, αν δεν τελειώσει η ακολουθία. Αν φύγεις πριν από την απόλυση, είσαι ένοχος όσο κι ένας δραπετής. Πηγαίνεις στο θέατρο και, αν δεν τελειώσει η παράσταση, δεν φεύγεις. Μπαίνεις στην εκκλησία, στον οίκο του Κυρίου, και γυρίζεις την πλάτη στα άχραντα Μυστήρια; Φοβήσου τουλάχιστον εκείνον που είπε: «Όποιος καταφρονεί το Θεό, θα καταφρονηθεί απ' Αυτόν» (Πρβλ. Παροιμ. 13:13).

Τι κάνεις, άνθρωπε; Ενώ ο Χριστός είναι παρών, οι άγγελοι Του παραστέκονται, οι αδελφοί σου κοινωνούν ακόμα, εσύ τους εγκαταλείπεις και φεύγεις; Ο Χριστός σου προσφέρει την αγία σάρκα Του, κι εσύ δεν περιμένεις λίγο, για να Τον ευχαριστήσεις έστω με τα λόγια; Όταν παρακάθεται σε δείπνο, δεν τολμάς να φύγεις, έστω κι αν έχεις χορτάσει, τη στιγμή που οι φίλοι σου κάθονται ακόμα στο τραπέζι. Και τώρα που τελούνται τα φρικτά

Μυστήρια του Χριστού, τ' αφήνεις όλα στη μέση και φεύγεις;

Θέλετε να σας πω τίνος το έργο κάνουν όσοι φεύγουν πριν τελειώσει η θεία Λειτουργία και δεν συμμετέχουν έτσι στις τελευταίες ευχαριστήριες ευχές; Ίσως είναι βαρύ αυτό που πρόκειται να πω, μα πρέπει να το πω. Όταν ο Ιούδας πήρε μέρος στον Μυστικό Δείπνο του Χριστού, ενώ όλοι ήταν καθισμένοι στο τραπέζι, αυτός σηκώθηκε πριν από τους άλλους κι έφυγε. Εκείνον, λοιπόν, τον Ιούδα μιμούνται... Αν δεν έφευγε τότε εκείνος, δεν θα γινόταν προδότης, δεν θα χανόταν. Αν δεν ξεχώριζε τον εαυτό του από το ποίμνιο, δεν θα τον έβρισκε μόνο του ο λύκος, για να τον φάει.

Μετά τον εκκλησιασμό

Εμείς ας αναχωρούμε από τη θεία Λειτουργία σαν λιοντάρια που βγάζουν φωτιά, έχοντας γίνει φοβεροί ακόμα και στο διάβολο. Γιατί το άγιο αίμα του Κυρίου που κοινωνούμε, ποτίζει την ψυχή μας και της δίνει μεγάλη δύναμη. Όταν το μεταλαβάνουμε άξια, διώχνει τους δαίμονες μακριά και φέρνει κοντά μας τους αγγέλους και τον Κύριο των αγγέλων. Αυτό το αίμα είναι η σωτηρία των ψυχών μας, μ' αυτό λούζεται η ψυχή, μ' αυτό στολίζεται. Αυτό το αίμα κάνει το νου μας λαμπρότερο από τη φωτιά, αυτό κάνει την ψυχή μας λαμπρότερη από το χρυσάφι.

Προσελκύστε, λοιπόν, τους αδελφούς μας στην εκκλησία, προτρέψτε τους πλανημένους, συμβουλέψτε τους όχι μόνο με λόγια, αλλά και με έργα. Κι αν ακόμα τίποτα δεν πεις, αλλά βγεις από την ιερή σύναξη, δείχνοντας στους απόντες – και με την εμφάνιση και με το βλέμμα και με τη φωνή και με το βάδισμα και μ' όλη σου τη σεμνότητα – τι κέρδος που αποκόμισες από το ναό, αυτό είναι αρκετό για παραίνεση και συμβουλή. Γιατί έτσι πρέπει να βγαίνουμε από το ναό, σαν από τα ιερά άδυτα, σαν να κατεβαίνουμε από τους ίδιους τους ουρανούς. Δίδαξε όσους δεν εκκλησιάζονται ότι έψαλες μαζί με τα Σεραφείμ, ότι ανήκεις στην ουράνια πολιτεία, ότι συναντήθηκες με το Χριστό καιμίλησες μαζί Του. Αν έτσι ζούμε τη θεία Λειτουργία, δεν θα χρειαστεί να πούμε τίποτα στους απόντες. Αλλά βλέποντας εκείνοι τη δική μας ωφέλεια, θα νιώσουν τη δική τους ζημιά και θα τρέξουν γρήγορα στην εκκλησία, για ν' απολαύσουν τα ίδια αγαθά, με τη χάρη και φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, στον οποίο, μαζί με τον Πατέρα και το Άγιο Πνεύμα, αιώνια ανήκει η δόξα εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν